

27.3.2019

MAASEUTUPOLITIIKAN NEUVOSTO (MANE)

Aika: keskiviikko 27.3.2019 klo 10.00–12.00
Paikka: Säätytalo, sali 23, Snellmaninkatu 7-9, Helsinki

Paikalla: Jari Leppä, pj.
Minna-Mari Kaila, vpj.
Riitta Bagge
Hannamari Heinonen
Sampo Juhajoki
Anne Knaapi
Kari Kokkola
Anne Laitinen
Kari Latvus
Kaisa-Leena Lintilä
Mikael Luukanen
Hanna Mattila
Katja Matveinen
Toivo Muilu
Marko Mäki-Hakola
Asko Peltola
Tuomas Perheentupa
Reijo Petrell
Mikko Rissanen
Jukka Sippola
Tapani Veistola
Kari Virranta
Katariina Vuorela
Anne-Marie Välikangas
Paula Yliselä
Markus Österlund

1. Kokouksen avaus

Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila avasi kokouksen klo 10.05. Kaila toimi kokouksen varapuheenjohtajana.

Puheenjohtaja, maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä piti avauspuheenvuoron saavuttuaan paikalle. Leppä korosti eduskuntavaalien osalta Maaseutupolitiikan neuvoston tavoitteiden ja niihin liittyvien asiantuntijakirjoitusten hyödyntämistä MANE jäsenorganisaatioissa. Puheenjohtaja korosti, että kestävän kehityksen asiat, kuten myös ilmastonmuutoskysymykset haastavat kaikkia toimijoita. On erityisen tärkeää nostaa esille maaseutu ratkaisijana näissä yhteyksissä.

Leppä huomautti siitä, että kestävä kehitys on maaseutupolitiikan erityisteema tänä ja ensi vuonna. On hyvin tärkeää, että MANE linjaa ja ottaa kantaa niissä asioissa, jotka ovat tärkeitä maaseutupolitiikan näkökulmasta. Hän korosti, että kokonaisuuden valmistelu edellyttää osallistumista myös MANE jäsenten keskuudessa.

Leppä totesi, että harvaan asutun maaseudun parlamentaarisen työryhmän esitykset ovat olleet hyvin julkisuudessa esillä. Myös nämä esitykset ovat tärkeitä nostaa esille vaalikeskustelussa, hän lisäsi.

Leppä kertoi, että kyläkauppakokeilu etenee. Valtioneuvosto antoi viime torstaina asetuksen, jonka tarkoituksena on edesauttaa kaupallisten palveluiden saatavuutta ja monipalveluiden kehittämistä maaseutualueille. Asetus sisältää neljä kriteeriä. Tuen hakija tulee täyttää näistä yksi ja mielellään useampi. Leppä lisäsi, että kauppa-autot on otettu mukaan tuen piiriin.

2. Edellisen kokouksen 11.12.2018 muistion hyväksyminen

Päätös:

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin muutoksilla. Korjataan Jukka Sippolan nimen.

3. Jäsenmuutokset

Yksikön johtaja *Maija Ahokas* nimetään liikenne- ja viestintäministeriön varsinaiseksi jäseneksi *Risto Murron* tilalle.

LUIVA ry:n edustaja *Anne Laitinen* nimetään STTK:n varsinaiseksi jäseneksi *Håkan Nystrandin* tilalle. Jyty ry:n edustaja *Veli Vähämäki* nimetään STTK:n varajäseneksi *Juha Isoniemen* tilalle.

Alue- ja järjestöasiantuntija *Kari Kokkola* nimetään SAK:n varsinaiseksi jäseneksi *Jukka Kärnän* tilalle.

Päätös:

Merkitään jäsenmuutos tiedoksi.

Keskeytettiin kokous. Odotettiin puheenjohtajan saapumista.

4. Maaseutukoulujen tilanne

Maaseutukoulujen nykytila ja tulevaisuus
Opetustoimen ylitarkastaja *Kari Lehtola*, Itä-Suomen aluehallintovirasto

Kommenttipuheenvuoro,
Erityisasiantuntija *Anne Onnela*, opetus- ja kulttuuriministeriö

Maaseutupolitiikan neuvoston kannanotto koskien maaseutukouluverkkoa
Pääsihteerin *Christell Åström*, maa- ja metsätalousministeriö

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi. Päätettiin ottaa asiaan kantaa. MANE jäsenille lähetetään keskustelun pohjalta päivitetty kannanottoluonnos tavoitteena julkistaa kannanotto maanantaina 8.4.

Yhteenveto:

Opetustoimen ylitarkastaja *Kari Lehtola* Itä-Suomen aluehallintovirastosta esitti MANEille kouluverkon tilannekuvan. Lehtola sanoi, että Suomalaisesta opetuksesta ja lapsista puhuttaessa yhdenvertaisuus toteutuu hyvin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: Kouluverkko. Lehtola totesi, että kansallinen lainsäädäntö tukee lasten oikeuksia. YK:n lapsen oikeuksien sopimus on ratifioitu vuonna 1991. Mutta Lehtola totesi, etteivät lasten oikeudet näy kuntakouluverkkopäätöksissä, joissa, Lehtolan mukaan, mennään kiinteistöt edellä.

Uusi Lapsistrategia 2040 on Lehtolan mukaan hyvä ja yli hallituskausien menevä kokonaisuus. Lehtola korosti, että kouluverkkopäätöksissä tulee asiaa katsoa implisiittisesti siten, että päätösten vaikutuksia tarkastellaan myös vähemmistöalueiden asuvien lasten

näkökulmasta. Mikäli vaikutuksia saattaa olla tulee arvioida, mitkä ne ovat suhteessa lasten oikeuksiin ja etuihin. Lapsiarviointia ei kouluverkkopäätöksissä ole toteutettu oikein ja hyväksyttävällä tavalla niin, että olisi nostettu esiin myös vaikutuksia heikoimmassa asemassa oleviin lapsiin, Lehtola alleviivasi.

Lehtola kertoi, että lasten oikeuksiin kohdistuva merkityksellisin negatiivinen toimenpide liittyy koululakkautuksiin. Lehtola kertoi, että 1990-luvun alusta on vuosittain lakkautettu noin 100 peruskoulua. Vertailukohteena Lehtola nosti esille peruskoululaisten määrä, joka on samaan aikaan laskenut vain kahdeksan (8) prosenttia. Kouluja on lakkautettu 4-5 kertaa enemmän. Lehtola kertoi, että koululakkautukset ovat kohdistuneet lähes pelkästään maaseutukouluihin. Maaseutukouluista on 30 vuodessa lakkautettu 93 prosenttia. Maaseutukouluihin.

Koululakkautusten kohteena on ollut peruskoulun alakoulut ja vaikutukset ovat näin kohdistuneet kaikkiin nuorimpiin oppilaisiin. Myös ammattioppilaitosten tasolla keskittäminen on ollut kritiikitöntä.

Lehtola arvioi, että kolmasosa 2 500 koulun lakkautuksista on ollut perusteltuja. Hän kertoi, ettei 20-30 oppilaan kouluja juuri enää ole joitain poikkeuksia lukuun ottamatta. Vuoden 2010 jälkeen koululakkautukset ovat kohdistuneet yli 50 ja 60 oppilaan kouluihin, joissa korvaava lähikoulu on ollut 15-35 km etäisyydellä.

Koululakkautusselvityksissä usein todetaan, että 20 km koulumatkan pituus ajetaan noin puolessa tunnissa. Mutta koulukuljetusten osalta 20 km fyysinen koulumatka, joka henkilöautolla kestää 30 min, saattaa koululaisten kohdalla kestää melkein 2,5 tuntia. Perusopetuslaki lähtee lähikouluista, jonka puitteissa jokaisella lapsella on oikeus lähikouluun. Lehtola peräänkuulutti kohtuutta koulumatka-ajoissa.

Lehtola kertoi, että nykyisen lakkautustahdin mukaan perusasteen koulujen lukumäärä on 3-4-vuoden kuluttua sama kuin 1800-luvun lopussa (eli alle 2000 koulua). Lehtola korosti paradoksia, jossa koululakkautuksia perustellaan taloudellisista syistä, mutta samaan aikaan perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset ovat kasvaneet vuosina 1995-2014 yhteensä 113 prosenttia. Samaan aikaan ammatillisen koulutuksen kustannukset ovat kasvaneet 59 prosenttia ja lukion 88 prosenttia. Perusopetuksen osalta koululakkautuksista pitäisi tulla julkiselle puolelle noin miljardi euroa vuodessa, mutta näin ei kuitenkaan ole tapahtunut – sen sijaan kustannuskasvu on kiihtynyt.

Lehtola alleviivasi tulevaa poliittista keskustelua siitä, että esiopetuksen aikaistamista koskemaan viisivuotiaita on lasten oikeuksien näkökulmasta ongelmallinen. Missä lapset saavat esiopetusta ja tullaanko heidät pakottamaan 2,5 tunnin edestakaiseen matkaan, Lehtola kysyi ja kyseenalaisti maaseudun lasten oikeuksien toteutumista.

Oikeuskansleri Nikula otti vuonna 2000 vahvasti kantaa koululakkautuksiin, kun nähtiin, että lakkautustahti kiihtyy. Nikula korosti maaseutulasten sivistyksellisten oikeuksien toteutumista ja peräänkuulutti tilanteen seuraamista sekä aktiivisia toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi opetusministeriöltä, Opetushallitukselta sekä lääninhallituksilta (vuodesta 2020 lähtien aluehallintovirastot). Oikeuskanslerin kannanoton jälkeen keskustelua ei ole käyty, Lehtola totesi.

Lehtola vertasi Suomen tilannetta muihin Pohjoismaihin. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa kouluja on lakkautettu hillitysti ja BKT on noussut. Tämä viittaa Lehtolan mukaan siihen, ettei laajempi kouluverkko haittaa kansantaloudellista kehitystä. Lehtola painotti, etteivät miljardiluokan säästöt ole toteutuneet, mutta samaan aikaan maan lehdistö ja media eivät uutisoi aiheesta.

Lehtola peräänkuulutti myös oikean ja puolueettoman tiedon ja tutkimusten tekemistä siitä, miten lakkautukset ovat vaikuttaneet lasten sivistyksellisiin oikeuksiin, hyvinvointiin ja suunniteltuihin julkisiin säästöihin ja kustannuksiin (vrt. sote-puolen korjaavien hyvinvointipalveluiden 113 prosentin kustannusnousun lisäksi erittäin voimakas lasten

korjaavien hyvinvointipalveluiden / sote-puolen kustannusten nousu). Lehtola totesi, että kysymys koskee niin maaseudun lapsia ja kouluja kuin kasvukeskusten, se on koko Suomea koskeva kysymys.

Lehtola kyseenalaisti valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön linjauksia ja keskittämisen ideologiaa. Normi- ja resurssiohjauksen harmonisoinnin yhteydessä vuonna 2006 lakkautettu pienkoululisä on vaikuttanut suuresti koululakkautusten tahdin kiihtymiseen. Lehtola peräänkuulutti systeemiä, joka takaa sen, että rahat motivoivat maaseutualueiden kouluverkon ylläpitämiseen, esimerkkinä koulun aamu- ja iltapäivätoiminta, johon on korvamerkitty rahaa.

Lehtola totesi, että Suomessa on hyvä lainsäädäntö, mutta tarvetta on nähdä lainsäädännön toteutusta myös käytännössä (*Law in Action*). Koululakkautuksia on tehtävä kohtuullisesti, yhdenvertaisesti ja aina lasten oikeudet ja edut edellä, Lehtola korosti. Lehtola viesti huolestaan siitä, että perusopetuslain 32 § määrittämä koulumatkan maksimijasta on kunnissa tullut tavoitenormi. Päätöksentekijät eivät huomioi 2., 3. tai 6. §, jotka edellyttäisivät 6-12-vuotiaille tiheämpää koulumatkaa. Lehtola totesi, myös, että uuden kuntalain 8 § edellyttää, että kunnat huolehtivat palveluiden saatavuudesta.

Koulumatka-aikojen suhteen Lehtola kannatti EU-suositusta, jonka mukaan päivittäinen koulumatka-aika tulee olla maksimissaan puolistoista tuntia.

Kouluverkkokysymyksessä maaseudun lapsilta on viety oikeussuoja, Lehtola totesi ja kyseenalaisti miksi hallinto-oikeus ei ole ottanut asiaa tarkasteluunsa muilta osin kuin muotoperustelujen suhteen. Lehtola peräänkuulutti poliittista vastuuta ja sitä, että päätösten tulee palvella myös vähemmistössä olevia kansalaisia. Lehtola peräänkuulutti myös enemmän kuntayhteistyötä. Kun jokainen kunta laatii omat palvelualueensa, tarkoittaa se lasten arjessa sitä, että yhdeltä laajalta maaseutualueelta on kunnat voineet lakkauttaa useampi koulu. Viisas systeeminen kouluarkkitehtuuri tulee suunnitella kuntien ja valtion yhteistyöllä. Tällä hetkellä mikään taho ei johda peruskouluasteen kouluverkkoa ja sen kehitystä ja yksittäiset kunnat tekevät päätöksiä, jotka ovat vasten lasten oikeuksia.

Lopuksi Lehtola alleviivasi laajan ja puolueettoman tutkimuksen tekemistä koululakkautusten taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä vaikutuksista.

Erytisasiantuntija Anne Onnela opetus- ja kulttuuriministeriöstä antoi omat näkemyksensä ja kommenttinsa MANEn kannanottoluonnokseen. Onnela totesi, että perusopetuslain mukaan jokainen koulu on arvokas ja toiminnan tulee tähdätä siihen, että jokaisella lapsella ja oppilaalla on yhdenvertaiset sivistykselliset oikeudet. Suomen kuntaperustainen järjestelmä tarkoittaa, että kunnilla on omat autonomiset oikeudet järjestää opetuksen. Kunta-autonomia on tätä päivää ja sitä tulee kunnioittaa, Onnela sanoi. Laskennallinen valtionavustus vastaa tähän.

Lainsäädäntö määrittää raamit ja joissain tapauksissa syntyy haasteita toteuttaa lain pykälät, Onnela totesi ja lisäsi, että syntyvyysluvat ovat monin paikoin huolestuttavia. Koska käsitys perheestä muuttuu, vaikuttaa tämä myös muun muassa koulukuljetuksiin. Tällä hetkellä käydään keskustelua siitä, tuleeko oppilaalla olla oikeus saada koulukuljetus kummankin vanhemman luota.

Koulusuunnitelmaan liittyen Onnela sanoi, etteivät asiat ole välttämättä mustavalkoisia. Kouluverkkoon liittyvät asiat tarkastellaan tapauskohtaisesti. Ykköstavoite tulee olla opetuksen monipuolisuus ja valinnan mahdollisuus. Voidaanko 40 ja 600 oppilaan koulussa toteuttaa yhtäläiset oikeudet, Onnela kysyi.

Yhtenä hallituksen kärkihankkeena on uusi peruskoulu, jonka puitteissa tasa-arvoiset perustoimet on nostettu prioriteettiin ja on satsattu varhaisiin vuosiin. Lapsistrategian työvaliokunnassa opetus ja koulutus on nostettu esille. Lasten oikeuksien toteutuksiin liittyen Onnela korosti, että lasten kuuleminen on tärkeää. Lapset on otettava mukaan valmisteluun, joissa on haettava yhteisiä ratkaisuja. Onnela sanoi, ettei kyse ole aina pelkästään

rahallisesta säästöstä, vaan myös opetussuunnitelman toteutus on taustalla. Tasa-arvoista ja yhdenvertaista opetusta kehitetään rahoittamalla seudullisia yhteistyöhankkeita. Esimerkiksi Lapissa on 21 kunnan yhteinen alue, Onnela mainitsi.

Kehittämisyhteistyön ehdottamista Onnela piti hyvänä ideana.

Onnela totesi, että valtion ja kuntien ennakoiva yhteistyö on tärkeä asia ja tarvetta on katsoa mistä näkökulmista ja millä yhteistyön muodoilla tätä kehitetään, mikä on laajalti poliittisesta tahdosta kiinni.

Digitalisaatioon liittyen Onnela totesi, että tärkeää on kerätä tietoa siitä, miten voidaan etäopetusta hyödyntää osana opetusta. Kokemuksia haetaan muun muassa saamenkielen etäopetuspilotti-hankkeesta.

MANE jäsenet kannattivat kannanoton tekemistä. Kannanottoa muokataan keskustelun pohjalta ja jäsenillä on kommentointiaikaa 5.4. saakka. Kannanotto julkistetaan 8.4., ennen eduskuntavaaleja.

Todettiin, että taustoitusta on täsmennettävä: miksi asia on tärkeä? Korostettiin, että opetuksen saatavuus ja saavutettavuus vaikuttavat siihen, minne muutetaan, missä asutaan ja tehdään töitä. Biotalousstrategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että sujuva arki mahdollistetaan myös maaseutualueilla. Kysyttiin ohjaako maankäyttö- ja rakennuslaki isoihin keskittymiin. Mainittiin Kannus-Lapinjärvi (Eskolan kylä-Porlamin kylä) koulukokeilua yhtenä digitalisaation esimerkkinä. Todettiin, että kyseinen kokeilu on valottanut tarvetta lainsäädäntömuutoksille sekä tukien laskennallisille muutoksille.

Huomautettiin, että valtiovarainministeriön kanta on, että valtionosuusjärjestelmä on laskennallinen ja yleiskatteinen. Korvamerkityt osuudet eivät ole osa järjestelmän logiikkaa, sanottiin ja lisättiin, että korvaus määräytyy tarvetekijöiden kautta ja, että päätösvalta sen käyttämisestä on alueella.

Mainittiin, että Kuntaliiton vuoden 2013 Arttu-tutkimusohjelmassa selvitettiin kouluverkon saavutettavuus ja todettiin, ettei se ole muuttunut. Kouluverkon muutokset selittyvät pitkälti väestön kehityksestä.

Yhdenvertaisuusnäkökulmaan liittyen sanottiin, ettei etäisyys ole ainoa tekijä – yhdenvertaisuus ei ole yksiselitteinen asia.

Korostettiin tarvetta nostaa kouluverkkokeskusteluun koulukuljetusten aikaraja. Mikäli esiopetusta ollaan laajentamassa kattamaan myös 5-vuotiaat, tulee aikarajaa alentaa. Ehdotettiin, että kannanottoon nostettaisiin EU:n puoltama puolentoista tunnin raja.

Alemman tuntirajan ehdotusta tuettiin ja todettiin, että tämän yhteydessä on mainittava nuoremmat oppilaat. Lisäksi esitettiin, että tavoitteeseen korjattaisiin tekstiä niin, että kouluverkkopäätöksissä tulee aina mennä lasten pedagogiset, psyykkiset ja sosiaaliset edut edellä, ei eurojen, kiinteistöjen tai matkojen näkökulmasta.

Todettiin, että esiopetuksen aikaistaminen on ajankohtainen aihe.

Huomautettiin, että kannanottoluonnoksen Perustelut-kohdassa tulee muuttaa luku 167 lukuun 132.

Huomautettiin, että Arttu-tutkimuksessa ei arvioitu koulumatka-aikoja, jotka aluehallintoviraston selvitysten mukaan ovat pidentyneet jatkuvasti ja viime vuosina erityisesti Etelä-Suomessa. Uudellamaalla 55 prosenttia koulukuljetusoppilailla on 1-2,5-tuntisia koulumatkoja. Lapissa osuus on 29 prosenttia.

Esiopetuksen osalta todettiin, että tärkeimpänä asiana olisi, että varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa pystyttäisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa puuttumaan ongelmiin ja positiivisessa merkityksessä korjata ongelmia. On perustuslaillisesti omituinen poikkeama, mikäli 5-vuotiaita pakotettaisiin 2,5-tunnin matkoihin. Mikäli koulumatka-aika on 1,5 tuntia edellyttää tämä kuitenkin myös koulumatkojen valvontaa.

Esitettiin huoli siitä, tuleeko kouluverkkokysymyksessä nousemaan vielä ikäihmisten hoivakriisiä vastaavat keskustelu. Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa näin ei saa tehdä lapsia kohtaan. Tutkimustiedon akuuttia tarvetta korostettiin.

Todettiin, että keskustelua voidaan jatkaa s-postitse ja aikaa kommentoinnille on alustavasti 5.4.

5. Kestävä kehitys

Kestävä kehitys maaseutuyhteydessä
Erikoistutkija, FT, dosentti *Katriina Soini*, Luonnonvarakeskus

Kestävä kehitys maaseutupolitiikan erityisteemana 2019-2020. Prosessi ja aikataulus
Maaseutuyllitarkastaja, *Antonia Husberg*, maa- ja metsätalousministeriö

Päätös:

Kuultiin esitys, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

Päätettiin erityisteeman käsittelyn prosessista ja alustavasta käsittelyaikataulusta. Laajempi lähetekeskustelu käydään MANEn retkikokouksen yhteydessä.

Yhteenveto:

Erikoistutkija Katriina Soini kertoi, että kestävä kehitys on käsitteenä ja asiana nostettu esille jo vuonna 1987. Vuonna 2015 asia nousi voimakkaasti uudelleen maailman politiikan agendalle. Soini totesi, että Suomi on lähtenyt viemään omaa kestävä kehityksen politiikkaansa ja tehnyt omia toimenpiteitä teeman puitteissa. Suomessa ollaan oltu edelläkävijöitä niin kestävä kehityksen kuin ilmastopolitiikassaa, Soini totesi. Soinin avasi Suomen kestävä kehityksen politiikkamallia, joka on kansainvälisesti ainutlaatuinen.

Suomen kestävä kehityksen politiikkamallia on arvioitu POLKU-hankkeessa, jonka mukaan Suomessa tarvitaan vahvempaa poliittista tahtotilaa. Agenda 2030 tulee arvioinnin mukaan olla uuden hallitusohjelman perustana. POLKU-hankkeen lopputulemana on myös, että kestävä kehityksen asiantuntijapaneelille tulee luoda suurempi rooli.

Paneeli on vuosina 2013-2018 toiminut Sitran alaisuudessa. Nyt toiminta siirtyi SYKE:n, Luken ja HY:n yhteiskoordinoimaksi kokonaisuudeksi. Seuraavat kaksi vuotta paneelin työtä koordinoi Luke. Tavoitteena on nostaa tieteellistä tietoa myös yhteiskunnalliseen keskusteluun ja herättää laajempaa keskustelua. Asiantuntijapaneelin rooli on haastaa ja sparrata valtioneuvoston kansliaa kokonaisuuden edistämiseksi.

Soini korosti, että on monta tapaa lähestyä kestävä kehityksen kokonaisuutta. Olennaista ei ole tavoite, vaan miten sinne päästään, Soini huomioi ja esitti MANE:lle asiaa pohdittavaksi kestävyysmuutos –näkökulmasta. Maaseutukontekstissa tarkastelu vaatii huomioimista, että mittakaava on maantieteellisten ja sektorirajat ylittävä, ettei kehityksen tila ole kaikessa aina saman suuntaista ja, että ajallisesti kokonaisuus vaatii pysyvyyttä mutta myös muutosta ja irti päästämistä. Mittakaavan ja aikaperspektiivin lisäksi on entistä enemmän huomioitava yhteiskehittämisen mahdollisuuksia, jolloin perinteisiä roolijakoja on ajateltava uudella tavalla ja sitä, kuka missäkin roolissa ja tasavertaisina toimijoina tekevät yhdessä asioita.

Soini myös painotti, ettei aina tarvitse puhua kestävydestä. Soini itse varaisi kestävyys-termin siihen, kun yritetään sovittaa eri näkökulmia yhteen. Kenen kestävydestä puhutaan,

mitkä ovat muutoksen ajurit ja miten niihin vastataan, Soini kysyi ja totesi, että valtakysymykset ovat keskustelussa aina mukana.

Soini huomautti, että kokonaisuutta voidaan lähestyä monen eri paradigman kautta: taloudelliset, sosiaaliset, systeemiset, humanistiset, feministiset tulokulmat tuottavat erilaista jäsentämistä. Usein kokonaisuutta tarkastellaan kolmen eri pilarin kautta: ekologinen (ympäristö), sosiaalinen ja taloudellinen. Maaseutukontekstissa mielenkiintoiset ovat myös alueellinen ja kulttuurinen kestävyys. Ekologinen ulottuvuus on edelleen vahvin. Jos tarkastelee tämän hetkistä keskustelua, voidaan todeta, että taloudelliset ja sosiaaliset seuraukset eivät ole samalla tavalla keskustelun ytimessä.

Kestävyysmurroksesta puhutaan yhä enemmän. Yhteiskuntakehitys vaatii transformaation ja suuria mutta myös pieniä muutoksia kautta maailman. On nähtävä, miten asiat vaikuttavat ja ovat yhteyksissä toisiinsa. On tehtävä mahdollomasta mahdollista, Soini totesi.

Maaseutuylitarkastaja Antonia Husberg esitti lyhyesti sihteeristön esitys kestävä kehitys – erityisteeman alustavasta agendasta ja aikataulutuksesta.

Keskustelussa todettiin, että teema on ajankohtainen ja on hienoa, että on MANEn agendalla kaksi vuotta eteenpäin. Todettiin, että maatalouden puolella puhutaan nyt agroekologisesta symbioosista ja kiertotalouden kannattavuudesta. Kysyttiin, miten maankäyttö ja rakentaminen sisältyvät MANEn käsittelyn agendalle. Mainittiin, että Soinin mainitsema ”mahdottomuuksista mahdollisuuksia” –slogan on hyvä otsikko. Todettiin, että kyse on niin isosta transformaatiosta, ettemme näe mitä kaikkea siihen liittyy.

Esitettiin myös hajautetun energian ja paikkaperustaisuuden –teemojen nostamista agendalle. Todettiin, että paikkaperustaisuus on ajuri, joka sopii läpileikkaavaksi tarkastelunäkökulmaksi, kuten myös osallisuus. Nämä ovat linjassa sosioekonomisen paradigman kanssa, totesi Soini.

Keskustelussa korostettiin sitä näkemystä, ettei politiikassa voida lähteä siitä, että vain kuluttajat veloitetaan kestävämpään arkeen vaan tarvitaan muutoksia myös rakenteisiin.

Laajempaa lähetekeskustelua käydään kesän retkikokouksen yhteydessä.

Tässä yhteydessä ministeri Leppä esitti kiitoksensa siitä erinomaisesta työstä, jota MANE on tehnyt maaseudun hyväksi. Laajalla rintamalla käydyt keskustelut ovat myöskin johtaneet yhtyeisiin johtopäätöksiin ja esityksiin, joita on pystytty viemään eteenpäin.

6. Maaseutupolitiikan kokonaisohjelman valmisteluprosessin käynnistäminen

Aikataulu ja kokonaisohjelman valmisteluprosessi sekä strategiaryhmän kokoonpano
Pääsihteerinä *Christell Åström*, maa- ja metsätalousministeriö

Päätös:

Kuultiin esitys ja käytiin lähetekeskustelu. Päätettiin antaa sihteeristölle valtuudet tehdä strategiaryhmän kokoonpanoon mahdollisia tarvittavia muutoksia. MANE hyväksyy lopullisen strategiaryhmän sähköpostimenettelyllä.

Yhteenveto:

Pääsihteerinä *Christell Åström* totesi, että suurin muutos nykyiseen kokonaisohjelmaan tulee sihteeristön esityksen muukaan olemaan, että seuraava kokonaisohjelma on strategisempi ja reaktiivisempi ajankohtaisiin poliittisiin kysymyksiin. Kokonaisohjelma tulee sisältämään visio ja tavoitteet, mutta toimenpiteet tarkastetaan ja sovitaan esimerkiksi joka toinen vuosi.

Aikataulullisesti valmisteluprosessi lähtee liikkeelle strategiaryhmän asettamisella. Strategiaryhmän paperin pohjalta syksyllä asetettava valmisteluryhmä luonnostelee ja

muotoilee seuraavaa kokonaisuohjelmaa. MANE jäseniä ja laajan verkoston taustaorganisaatioita ja asiantuntijoita osallistetaan valmistelutyöhön. Osallistumista toteutetaan eri menetelmin, kuten pyöreän pöydän keskusteluja, työpajoja, digitaalisella alustalla, sekä kasvokkain että digitaalisesti. Tavoitteena on, että MANE käsittelee luonnoksen ja, että seuraava MANE hyväksyy sen lopullisesti.

Strategiaryhmän kokoonpano on tutkijapohjainen. Painopisteiksi on paikkaperustaisuuden kylkeen nostettu kestävä kehitys. Strategiaryhmän kokoonpanoa on mahdollista kommentoida sähköpostitse huhtikuun aikana. MANE hyväksyy lopullisen strategiaryhmän kokoonpanon sähköpostimenettelyllä.

7. Muut asiat

- Maaseutupolitiikan neuvoston [tavoitteet tulevalle hallituskaudelle](#).
- Landsbygdspolitiska rådets [målsättningar för nästa regeringsperiod](#).
- Harvaan asuttujen alueiden [parlamentaarisen työryhmän toimenpiteet](#) ja seminaarin (27.2.) aineisto.
- [Päivittäistavarakauppapalveluiden tukeminen](#) monipalvelukeskuksina harvaan asutuilla maaseutualueilla vuosina 2019–2021
- Maaseutuparlamentti 2020 -tapahtuman paikkakisan äänestys käynnissä 26.-28.3. MANE jäsenet pyydetään äänestämään ja jakamaan linkkiä omissa verkostoissa: #maapuhuu #Maaseutuparlamentti
- Valtakunnallisten maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeiden haku 2019: Rahoitusesitys jätetty maa- ja metsätalousministeriölle [[linkki](#)].

Lausunnot ja kannanotot

Julkaisut

- [Maaseutupolitiikan politiikkasuositukset 2019:1 MVA](#)
- [Maaseutupolitiikan viikkokirje 3/2019](#)
- [PTT: Työvoiman liikkuvuus ja monipaikkaisuus muuttuvat – tietoa ilmiöstä puuttuu](#) (Työvoiman alueellinen liikkuvuus ja monipaikkaisuus VN-teas – hankkeesta julkaistu politiikkasuositus)
- [Valtion alueiden, alueet valtion voimavarana – Alueellistamisesta paikkariippumattomaan työhön –selvitys](#)

Tulevat tapahtumat

Sihteeristön kokoukset vuonna 2019

- Maanantai 15.4 klo 10-12.30
- Tiistai 14.5. klo 10-12.30

Päätösesitys:

Todettiin ja merkittiin tiedoksi.

8. MANEn kevään kokoukset

- MANEn retkikokous kesäkuun 11.6. Suuntana Itä-Uusimaa.

Päätös:

Todettiin ja merkittiin tiedoksi.

9. Kokouksen päättäminen

Kaila päätti kokouksen klo 12.10.